

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 11. dubna 2019 ve věci č. 50053/16 – *Harisch proti Německu*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že z hlediska řízení jako celku se stěžovateli dostalo dostatečného odůvodnění, proč vnitrostátní soudy neměly pochybnosti o výkladu unijního práva, a tudíž nedošlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy tím, že odmítly jeho návrh na položení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel vedl obchodní spor o náhrady škody. V rámci ústního jednání před odvolacím soudem byla diskutována otázka použitelnosti unijního práva. Odvolací soud vysvětlil, že judikatura Soudního dvora Evropské unie („SDEU“) je v dané věci jednoznačná v tom, že sporné ustanovení unijního práva není za okolností projednávané věci použitelné. Stěžovatel nesouhlasil, požádal o přerušení řízení a položení předběžné otázky SDEU. Odvolací soud setrval na svém a v odůvodnění svého rozhodnutí obsáhle citoval relevantní judikaturu SDEU. Stěžovatel podal k témuž soudu návrh na připuštění možnosti podání dovolání, který byl zamítnut. Stěžovatel proti tomu podal stížnost, kterou nejvyšší soud odmítl pro nedostatek zásadního právního významu. V další stížnosti podané k nejvyššímu soudu stěžovatel namítal, že v předcházejícím řízení došlo k zásahu do jeho práva být slyšen a k odmítnutí jím navrhované předběžné otázky k SDEU bez náležitého odůvodnění. Nejvyšší soud měl za to, že rozhodnutí podrobnější zdůvodnění nevyžadovalo, a stížnost odmítl. Stěžovateli nevyhověl ani ústavní soud.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, které spatřoval v tom, že vnitrostátní soudy bez náležitého zdůvodnění odmítly jeho žádost, aby byla položena předběžná otázka SDEU.

a) Obecné zásady

Soud zopakoval, že výklad a použití vnitrostátního práva, včetně unijního práva, jakož i zhodnocení potřeby položit předběžnou otázku SDEU, přísluší především vnitrostátním soudům. Úmluva sama o sobě nezakládá právo na podání předběžné otázky. Právo na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy může být přesto dotčeno, jestliže by odmítnutí vnitrostátního soudu položit předběžnou otázku bylo svévolné. Za svévolné lze mít odmítnutí tehdy, pokud jej učinil soud, proti jehož rozhodnutí neexistují žádné opravné prostředky, a to pokud a) použitelná pravidla nepřipouštěla žádnou výjimku z povinnosti předběžnou otázku položit, b) odmítavé rozhodnutí bylo založeno na jiných než zákonem stanovených důvodech nebo c) toto rozhodnutí nebylo řádně odůvodněno (*Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgii*, č. 3989/07 a 38353/07, rozsudek ze dne 20. září 2009, § 54–59).

Soud dále podtrhl, že povinnost soudů odůvodňovat svá rozhodnutí je klíčovou zárukou proti svévoli, neboť umožňuje účastníkům řízení porozumět, na jakých základech bylo vydáno. Současně je

známkou toho, že účastníci řízení byli slyšeni, čímž přispívá k jejich ochotě rozhodnutí přijmout a respektovat. Povinnost uvádět důvody rozhodnutí však nelze chápat tak, že by vyžadovala podrobnou odpověď na každý stranami vznesený argument. Požadovaná míra odůvodnění se může lišit v závislosti na konkrétních okolnostech věci a povaze daného rozhodnutí (*Taxquet proti Belgii*, č. 926/05, rozsudek velkého senátu ze dne 16. listopadu 2010, § 90–91).

Článek 6 nebrání tomu, aby se vrcholné soudy vypořádaly s námitkami účastníka třeba jen s odkazem na ustanovení, jež připouští, aby byla věc odmítnuta, neboť nevyvolává otázku zásadního právního významu (*Sawoniuk proti Spojenému království*, č. 63716/00, rozhodnutí ze dne 25. května 2001). V zásadě je taktéž možné, aby vrcholný soud převzal odůvodnění soudu nižší instance (*Garcia Ruiz proti Španělsku*, č. 30544/96, rozsudek velkého senátu ze dne 21. ledna 1999, § 26), ba dokonce důvody rozhodnutí mohou výjimečně nepřímou vyplývat z okolností. Platnost těchto zásad pro případy nepoložení předběžné otázky SDEU Soud naposledy potvrdil ve věci *Baydar proti Nizozemsku* (č. 55385/14, rozsudek ze dne 24. dubna 2018, § 42–44).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Nejvyšší soud ve věci rozhodoval coby soud poslední instance ve smyslu třetího pododstavce článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie („SFEU“), když přezkoumával rozhodnutí odvolacího soudu, který odmítl připustit dovolání. Odůvodnění napadeného rozhodnutí odvolacího soudu bylo lakonické vzhledem k tomu, že se stěžovatel dovolával položení předběžné otázky SDEU. Odvolací soud však předtím obsáhle zkoumal, zda na předmětnou věc unijní právo dopadá, či nikoliv, přičemž v odůvodnění svého rozhodnutí hojně citoval relevantní judikaturu SDEU. Podání předběžné otázky považoval za nadbytečné, jelikož výklad unijního práva byl jednoznačný v tom smyslu, že se na řešenou věc nepoužije. Své stanovisko soud zevrubně vysvětlil také v rámci ústního jednání. Dle odvolacího soudu tak neexistovaly důvodné pochybnosti ohledně správného výkladu a použití unijního práva, o čemž byl stěžovatel podrobně zpraven.

Odvolací soud byl posléze povolán, aby rozhodl o přípustnosti dovolání, tj. zda věc stěžovatele vzbuzovala otázku zásadního právního významu. Dle ustálené soudní praxe je tato podmínka splněna, jde-li o otázku výkladu relevantního ustanovení unijního práva, jež vyžaduje položení předběžné otázky. Z této judikatury však současně plyne, že závěr o nepřípustnosti dovolání v sobě zahrnuje i názor, že položení předběžné otázky není v předmětné věci relevantní. Dle Soudu tedy lze mít za to, že odvolací soud posoudil žádost stěžovatele o postoupení věci SDEU a tím, že jí nevyhověl, své závěry nepřímou i odůvodnil. Ve stejné logice Soud dovozoval i z odmítnutí opravného prostředku, že ani nejvyšší soud nepovažoval za potřebné, aby byla předběžná otázka položena.

Soud připomněl, že ve světle čl. 6 odst. 1 Úmluvy postačuje, aby byly důvody rozhodnutí vrcholných soudů zřejmé přinejmenším z okolností nebo vyplývaly z odůvodnění rozhodnutí nižších soudů. V tomto směru bylo klíčové, že z hlediska řízení jako celku se stěžovateli dostalo velmi podrobného zdůvodnění, proč soudy neměly pochybnosti o výkladu unijního práva, a proto považovaly předběžnou otázku za nadbytečnou. Účel povinnosti odůvodňovat soudní rozhodnutí tak byl naplněn. Pokud pak nejvyšší soud jako soud poslední instance ve smyslu článku 267 SFEU opravný prostředek odmítl toliko s odvoláním na příslušné ustanovení zákona, z čehož judikatura dovozuje, že podání předběžné otázky považoval za nepodstatné, jeho rozhodnutí nelze mít za svévolné. K porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy proto za daných okolností nedošlo.